

Оспорювання батьківства (материнства) за Сімейним кодексом України

Галіцька М.Ю., студент Житомирського відділення ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Полішко Н.Л.*

Народження дитини - визначна по своєму значенню подія. По-перше, тому що на світ з'являється ще один громадянин, і по-друге, тому що жінка та чоловік набувають нового статусу - вони стають батьками. Причому відсутність зареєстрованого шлюбу не є перешкодою для набуття батьківського статусу. Такі вимоги морального характеру. Що ж до вимог правового характеру, то основою виникнення батьківського статусу виступає походження дитини від даних матері і батька, засвідчене у порядку, встановленому законом. Таким чином, існуючі між чоловіком та жінкою сімейні відносини, трансформуються у відносини батьківські, лише за умови, що їхнє батьківство засвідчене у визначеному законом порядку. Слід зазначити, що батьківські правовідносини є самостійним видом сімейних відносин. Вони характеризуються певними особливостями, зокрема це стосується суб'єктного складу та змісту цих відносин. Так, суб'єктами зазначених правовідносин виступають батьки і діти. Батьки - це особи, від яких походить певна дитина (причому виділяють батьків біологічних та юридичних (соціальних): біологічні батьки - це справжні батьки дитини; юридичні (соціальні) - записані у якості таких у Книзі реєстрації народжень і у Свідоцтві про народження дитини. Як правило, ці дві категорії співпадають, однак у деяких ситуаціях дана презумпція оспорується. Діти - це особи, які мають правовий статус дитини до досягнення ними повноліття (ст. 6 Сімейного кодексу України - далі СК України).

Батьківство, як категорія правова, означає походження дитини від визначеного (конкретного) батька; материнство, як і батьківство означає походження дитини від визначеної (конкретної) матері. Тобто під батьківством (материнством) слід розуміти правовідношення між батьком (матір'ю) і дитиною, засноване на походженні та зареєстроване державним органом реєстрації актів цивільного стану. Зміст такого правовідношення складають права та обов'язки батьків щодо своїх дітей, а також права та обов'язки дітей по відношенню до своїх батьків.

Визначення походження дитини, встановлення батьківства (материнства) має дуже велике значення. По-перше, шляхом встановлення батьківства реалізується важливе право дітей знати своїх батьків, що в свою чергу є реальною гарантією, яка визначає рівність дітей у нашому суспільстві (відповідно до ст. 52 Конституції України діти рівні у своїх правах незалежно від того, народжені вони в шлюбі чи поза ним). І по-друге, мова йде не тільки про запис осіб як матері та батька дитини, а про покладення на них складного комплексу батьківських прав та обов'язків, передбачених чинним законодавством, в т.ч. заходів відповідальності за невиконання чи неналежне виконання таких обов'язків.

Походження дітей юридично оформляється шляхом реєстрації народження в державних органах реєстрації актів цивільного стану. А саме визначення походження дитини можливе: від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою; від батька, матері при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій; від батька у разі повторної реєстрації шлюбу з матір'ю дитини; від батьків, які не перебувають у шлюбі між собою (в цьому випадку походження дитини може бути встановлено за заявою матері та батька дитини, за заявою

чоловіка, який вважає себе батьком дитини та за рішенням суду). Таким чином, основою правових відносин між дитиною і її батьками, є походження дитини від даних матері та батька, засвідчене державним органом реєстрації актів цивільного стану у порядку, встановленому законом.

Батьківство, як категорія права, означає походження дитини від визначеного (конкретного) батька; материнство, як і батьківство означає походження дитини від визначеної (конкретної) матері. Тобто під батьківством (материнством) слід розуміти правовідношення між батьком (матір'ю) і дитиною, засноване на походженні та зареєстроване державним органом реєстрації актів цивільного стану. Зміст такого правовідношення складають права та обов'язки батьків щодо своїх дітей, а також права та обов'язки дітей по відношенню до своїх батьків.

Визначення походження дитини, встановлення батьківства (материнства) має дуже велике значення. По-перше, шляхом встановлення батьківства реалізується важливе право дітей знати своїх батьків, що в свою чергу є реальною гарантією, яка визначає рівність дітей у нашому суспільстві (відповідно до ст. 52 Конституції України діти рівні у своїх правах незалежно від того, народжені вони в шлюбі чи поза ним). І по-друге, мова йде не тільки про запис осіб як матері та батька дитини, а про покладення на них складного комплексу батьківських прав та обов'язків, передбачених чинним законодавством, в т.ч. заходів відповідальності за невиконання чи неналежне виконання таких обов'язків.

Таким чином, маємо всі підстави стверджувати: що покладення на батьків прав і обов'язків стає можливим лише у разі засвідчення походження дитини у встановленому законом порядку; що правова природа батьківських прав та обов'язків впливає і обумовлюється тими функціями, які покладаються на сім'ю державою та суспільством; що сутність батьківських прав і обов'язків, їх призначення, соціальна цінність розкривається шляхом з'ясуванням результатів їх належного здійснення; що межі здійснення батьківських прав, визначені законом, і є своєрідним орієнтиром, базою для усвідомлення батьками того, що діти є не просто об'єктом впливу, а є рівноправними суб'єктами сімейних правовідносин.

Позовна давність як інститут у цивільному

праві Герасимюк В.А., курсант юридичного факультету ІКВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ІКВС *Скриник Л.М.*

Можливість захисту цивільних прав у багатьох випадках залежить від дотримання строків, встановлених на цей випадок законом. Позовна давність - це строк, протягом якого особа, право якої порушено, може вимагати захисту чи примусового здійснення свого права через суд. Значення інституту позовної давності пояснюється низкою причин. Насамперед обмеження строку для розгляду спору полегшує надання доказів, підвищує їх достовірність і тим сприяє встановленню судами істини. Крім того, встановлення строку позовної давності сприяє стабілізації цивільних правовідносин, усуненню невизначеності у відносинах між їх учасниками, а також стимулює активність учасників цивільного обігу у здійсненні прав і виконанні обов'язків.

За загальним правилом, норми про позовну давність поширюються на всі цивільні правовідносини, у тому числі й на ті, що виникли з участю держави та